

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

Development of Local Curriculum on Coconut in Thap Sakae, Watnonghoi School
PrachaupKhiri Khan Province through Participatory Action Research

คธาวุฒิ สมทรง

Khathawut Somsong

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี 76000
Master Student in Educational Administration Program, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University,
Phetchaburi, 76000 Thailand

กาญจนา บุญสง*

Kanchana Boonsong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี 76000
Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University,
Phetchaburi, 76000 Thailand

*Corresponding Author E-mail: anchana_boon@hotmail.com

ไพรัช มณีโชติ

Pairat Maneechot

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี 76000
Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University,
Phetchaburi, 76000 Thailand

(Received: November 14, 2019; Revised: January 28, 2020; Accepted, January 30, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ เรื่อง มะพร้าวทับสะแก และ 2) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวทับสะแก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ปกครอง และนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการทำงาน และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย ประกอบด้วย 1) สายพันธุ์ของมะพร้าวทับสะแก มี 3 สายพันธุ์คือ (1) พันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเดี่ยว (2) พันธุ์สวีลูกผสม และ (3) พันธุ์พวงทอง 2) ผลผลิตจากมะพร้าวทับสะแก แบ่งเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย 1) การทำน้ำตาลมะพร้าว 2) การทำน้ำมันมะพร้าว 3) การทำเครื่องจักสานจากก้านทางมะพร้าว 4) การทำโคไฟจากกะลามะพร้าว และ 5) การทำอาหารพื้นบ้านจากมะพร้าว ประกอบด้วย (1) แกงเหมมะพร้าว (2) แกงส้มยอดมะพร้าวอ่อน (3) น้ำพริกมะพร้าวคั่ว (4) ข้าวต้มมัดใต้ (5) ขนมแข่งมะพร้าวอ่อน (6) ขนมย่างมะพร้าวอ่อน และ (7) ข้าวหลามมะพร้าวอ่อน

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย ประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วย คือ 1) เลาะรื้อบ้านหนองหอย 2) พุทธศาสตร์ของมะพร้าวทับสะแก 3) ของดีที่บ้านหนองหอย 4) อาหารพื้นบ้านจากมะพร้าวทับสะแก 5) ชุมทรัพย์ที่บ้านหนองหอย มีแผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน ผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.44 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติในระดับดีมาก และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดีมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, หลักสูตรท้องถิ่น, มะพร้าวทับสะแก

Abstract

The purposes of this research are as follows : 1) determine knowledge about the products made from coconut in Thap Sakae, and 2) develop a local curriculum on the coconut in Thap Sakae. The study was conducted by using the participatory action research practice. The target group were 51 participants, consisting of the school principals, teachers, community leader, parent, the local wisdoms, and students in Mathayomsuksa 1 at Watnonghoi School under the PrachaupKhiri Khan. The research instruments were interview, an achievement test, a skill assessment, and a desirable feature evaluation. The statistics used for data analysis were percentage, means, standard deviation and the method of content analysis. The results of this study show that:

1. The knowledge of coconut in Thap Sakae consisted of : 1) Three breeding types of coconut—Malayo yellow, Chumphon Hybrid and Phuang Thong 2) Coconut products from Thap Sakae include coconut sugar Making coconut oil Making wickerwork from the stem of the coconut tree, namely such as Coconut leaf stalk bloom , Making straw hats from coconut leaves Making lamps from coconut shells And cooking from coconut including 1) coconut curry 2) sour curry, young coconut peppers 3) roasted coconut chili paste 4) Southern rice porridge 5) soft coconut candy 6) young coconut roast 7) young coconut rice.

2. The local curriculum on coconut Thap Sakaedeveloped by Watnonghoi School, PrachaupKhiri Khan province, consisting of the curriculum structure and content in 5 learning units; 1) Context of Baan Nonghoi. 2) Botany of Thap Sakae Coconut. 3) Coconut products at Nonghoi 4) Local food Recipes from coconut, 5) Treasure at Ban Nonghoi. After implementing the curriculum in a classroom experiment, the students' post-test learning achievement was higher than the pre-test mean score at 38.44 % and the evaluation of the curriculum made by the involved persons revealed that this curriculum was effective accordingly to its principles and stated objectives.

Keywords: Curriculum Development, Local Curriculum, Coconut Thap Sakae

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำ ขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้นำไปเป็น กรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับดำรงชีวิตในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีหลักการ ที่สำคัญคือเป็นหลักสูตรที่สนองการกระจาย อำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 1-4) ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจึงควรกำหนดให้มี ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นตาม ความต้องการ และความแตกต่างของชุมชน โดยที่ผู้ใช้หลักสูตร มีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ของการพัฒนา หลักสูตร ซึ่งจะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพที่ เป็นจริงในท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเข้าใจในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตนเอง

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ กำกับทิศทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและ แต่ละสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษานั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะเข้ามามี บทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในแง่มุมของการ ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สถานศึกษาที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็น ผู้ดำเนินการพัฒนาขึ้นใช้จัดการเรียนการสอนให้

สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทของ ชุมชนนั้นๆ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถที่จะนำมาใช้ศึกษาหาข้อมูลในการพัฒนา หลักสูตรได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 278) และ ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นเพราะการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นมีความสำคัญและความจำเป็น ทำให้ หลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและสนองความต้องการของสังคมที่ใช้ หลักสูตรนั้นๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมี จุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใด โดยเฉพาะก็ย่อมจะสามารถตอบสนองต่อความ ต้องการของสังคมได้มากที่สุดซึ่งผู้ใช้หลักสูตรมี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม, 2556: 76) ดังนั้นการพัฒนา เป็นหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของ โรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์จะ เป็นการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง ในท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเข้าใจ ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตนเองโดยใช้แหล่ง เรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน

มะพร้าวทับสะแกเป็นมะพร้าวผลใหญ่ใช้ เพื่อบริโภคผลสดและอุตสาหกรรมทำให้มะพร้าว ที่ปลูกกันมากในอำเภอทับสะแกนำไปสู่การทำ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จากมะพร้าว ซึ่งสภาพพื้นที่ของ บ้านหนองหอย ตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ส่วนใหญ่เป็นสวน มะพร้าวจำนวนมาก ซึ่งที่บ้านหนองหอยในอดีตมี การประกอบอาชีพการทำสวนมะพร้าวและทำ ผลิตภัณฑ์แปรรูปต่างๆ จากมะพร้าว จะมีอยู่เป็น จำนวนมากเนื่องจากทรัพยากรทางธรรมชาติ มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันเมื่อราคา

ผลผลิตมะพร้าวตกต่ำและประกอบกับการนำเข้าของมะพร้าวจากต่างประเทศเกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงเพิ่มมากขึ้นทำให้ประชาชนส่วนใหญ่หันเหการประกอบอาชีพไปรับจ้างในตัวเมือง เนื่องจากไม่ต้องลงทุนลงแรงมากนักแต่ทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น ทำให้สัมพันธภาพในครอบครัวห่างเหิน ที่ดินถูกทิ้งร้างว่างเปล่าไม่ได้นำมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าหากประชาชนในท้องถิ่นยังคงประกอบอาชีพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวซึ่งเป็นการสร้างอาชีพให้แก่ชุมชนโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นมาเพิ่มมูลค่า จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีอาชีพอยู่ในครัวเรือน โดยไม่ต้องไปทำงานนอกพื้นที่ซึ่งส่งผลดีมีเวลาแก่ครอบครัวและเกิดความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง จะทำให้ท้องถิ่นเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (ครรชิต ใจอาสา, 2560: 1) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นสมควรว่าโรงเรียนวัดหนองหอยนั้นควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าว ทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการงานอาชีพ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะโรงเรียนยังไม่มีหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าว ทั้งที่โรงเรียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับมะพร้าวจะส่งผลให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากท้องถิ่นของตนเอง และเห็นคุณค่าในองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่องมะพร้าว ทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง มะพร้าว ทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรครูและนักเรียนในโรงเรียนวัดหนองหอย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูจำนวน 4 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน บุคลากรในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 2 คน และปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 12 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 51 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสนทนากลุ่ม ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.94 การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้แบบประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.86 การสำรวจ โดยใช้แบบสำรวจ ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.83 การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.94 การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าดัชนีความเที่ยงตรง ระหว่าง 0.80–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.86

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วมได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของชุมชนบ้านหนองหอย ได้แก่ แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น ความต้องการของท้องถิ่น สิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและศักยภาพมีวัตถุประสงค์ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การงานอาชีพ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ เรื่องมะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยศึกษาจากเอกสารตำรา วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ของผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนวัดหนองหอย ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองหอยรวมทั้งสิ้น 51 คน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ขั้นตอนที่ 2.1 ศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วมออกสำรวจเรื่องมะพร้าวและการใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นมะพร้าวทับสะแก จากประชาชนชาวบ้านและ

ผู้นำชุมชนร่วมกันนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่อง มะพร้าวทับสะแกมาทำการสัมภาษณ์ร่วมกันให้ความคิดเห็นตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ที่ได้ศึกษาไว้ แล้วผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นมาแยกแยะจัดประเภทขององค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นมะพร้าวทับสะแกโดยการจัดแบ่งตามประเภท ได้แก่ การเพาะปลูกมะพร้าวทับสะแก การทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแกและการทำอาหารพื้นบ้านจากมะพร้าวทับสะแก

ขั้นตอนที่ 2.2 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องมะพร้าวทับสะแก โดยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (ฉบับร่าง) ประกอบด้วยองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย ในระยะที่ 1 เกี่ยวกับมะพร้าวทับสะแกประกอบด้วย 1) สายพันธุ์ของมะพร้าวทับสะแก 2) ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก โดยให้สอดคล้องกับข้อมูลขององค์ความรู้ที่ได้

ขั้นตอนที่ 2.3 การทดลองใช้ หลักสูตรท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวทับสะแก โดยผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนำโครงร่างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกไปทดลองใช้

ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนวัดหนองหอย ตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะกระบวนการทำงาน แบบสังเกตคุณลักษณะในการทำงาน มีดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะกระบวนการ และแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาขององค์ความรู้ ท้องถิ่นเรื่องมะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมพบว่า มะพร้าวทับสะแก แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ สายพันธุ์มะพร้าวทับสะแก ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก มีรายละเอียด ดังนี้ 1.1) สายพันธุ์มะพร้าวทับสะแก พบว่า พันธุ์มะพร้าวในอำเภอทับสะแก ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้เป็นพันธุ์มะพร้าวที่ปลูก

ในทางการค้ามีทั้งหมด 3 สายพันธุ์ คือ พันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเดี่ยว มะพร้าวสวีลูกผสม และมะพร้าวพวงทองซึ่งพันธุ์มะพร้าวที่ปลูกกันมากที่อำเภอทับสะแกรวมถึงหมู่บ้านหนองหอย ตำบลอ่างทอง อำเภอทับสะแก ส่วนใหญ่แล้วเป็นพันธุ์มะพร้าวพันธุ์สวีลูกผสม 1 และ 1.2) ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแกได้ใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นมะพร้าวทับสะแกพบว่ามะพร้าวทับสะแกมีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวคือ เนื้อหนา กะลาบาง ผลใหญ่ ผลดกและมีความมันของกะทิสูงกว่ามะพร้าวจากแหล่งอื่นนอกจากผลมะพร้าวนั้นยังมีส่วนอื่นๆ จากต้นมะพร้าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ก้าน ผล กะลา รกมะพร้าว กาบมะพร้าว รากมะพร้าว มะพร้าวเป็นพืชที่นิยมบริโภคในประเทศไทยเป็นอย่างมาก นิยมนำมาทำอาหารทั้งคาวหวาน นอกจากนั้นยังสามารถนำมาทำอุตสาหกรรมน้ำมันมะพร้าวอุตสาหกรรมกะทิเข้มข้น มะพร้าวชุดแห้ง น้ำตาลมะพร้าวและอุตสาหกรรมอื่นๆ เกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของมะพร้าว เช่น เส้นใย เป็นต้น ปัจจุบันคนไทยนิยมทานยอดมะพร้าวเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากยอดมะพร้าวนำมาทำเป็นอาหาร ยำ ผัด แกง เป็นต้นผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแกแบ่งเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย 1) การทำน้ำตาลมะพร้าว 2) การทำน้ำมันมะพร้าว 3) การทำเครื่องจักสานจากก้านทางมะพร้าว 4) การทำโคมไฟจากกะลามะพร้าว และ 5) การทำอาหารพื้นบ้านจากมะพร้าว ประกอบด้วย (1) แกงเหมมะพร้าว (2)

แกงส้มยอดมะพร้าวอ่อน (3) น้ำพริกมะพร้าวคั่ว (4) ข้าวต้มมัดใต้ (5) ขนมแข่งมะพร้าวอ่อน (6) ขนมย่างมะพร้าวอ่อน (7) ข้าวหลามมะพร้าวอ่อน จากการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับมะพร้าว ทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม (ครูโรงเรียนวัดหนองหอย) ได้จัดทำหนังสือองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โครงสร้างของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีองค์ประกอบของหลักสูตร 12 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เลาะรั้วบ้านหนองหอย หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พฤกษศาสตร์ของมะพร้าวทับสะแก หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ของดีที่บ้านหนองหอย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 อาหารพื้นบ้านจากมะพร้าวทับสะแก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ชุมทรัพย์ที่บ้านหนองหอย ซึ่งทั้ง 5 หน่วยการเรียนรู้ จะคัดเลือกมาให้แก่นักเรียนศึกษา

องค์ความรู้ท้องถิ่นเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การงานอาชีพ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการสอน จำนวน 40 ชั่วโมง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง บริบทบ้านหนองหอย ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สภาพอาชีพที่บ้านหนองหอย ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ลักษณะทั่วไปของมะพร้าวทับสะแก ใช้เวลาในการสอน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง พันธุ์มะพร้าวทับสะแก ใช้เวลาในการสอน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การขยายพันธุ์มะพร้าวทับสะแก ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การทำโคมไฟจากกะลา ใช้เวลาในการสอน 2 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การทำจักสานจากก้านมะพร้าว ใช้เวลาในการสอน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง การทำหมวกจากใบมะพร้าว ใช้เวลาในการสอน 1 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การทำอาหารประเภทอาหารคาว ใช้เวลาในการสอน 5 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง การทำอาหารประเภทอาหารหวานใช้เวลาในการ

สอน 5 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง สภาพเศรษฐกิจที่บ้านหนองหอย ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง โดยองค์ประกอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล บันทึกผลหลังสอนและใบงาน

ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองหอย อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมทั้งโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและเหมาะสมกับนักเรียนซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ โดยมีคะแนนสอบหลังการเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างชัดเจน โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.22 คะแนนสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละ 78.33 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.44 ส่วนทักษะการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากและคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงาน

และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นมีการประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนก่อนใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตรโดยการใช้แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและประเมินผลด้านทักษะการปฏิบัติ การทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก นอกจากผลประเมินทางด้านความรู้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแกแล้วในส่วนของผู้สอน มีความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหลักสูตรที่ดีเหมาะสมสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านมีความคิดเห็นว่าเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนเป็นระบบทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีความสนใจสามารถปฏิบัติกิจกรรมที่ครูกำหนดได้ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ให้ความเคารพปราชญ์ชาวบ้าน มีความยินดีพร้อมที่จะช่วยเหลือโรงเรียนมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในชุมชนและผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นปราชญ์ชาวบ้านมีเทคนิคและมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความ

สนใจและคอยซักถามความรู้ต่างๆ จากปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสามารถปฏิบัติการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้ สำหรับผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองหอย ปราชญ์ชาวบ้านและครูผู้สอน มีความเห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีความเหมาะสมทั้งโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียน สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตลอดจนสามารถนำไปเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนได้ เนื้อหาในองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีประโยชน์ในการศึกษาสำหรับ ผู้เรียนและชุมชนในท้องถิ่น สามารถนำไปเป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่บ้านหนองหอย และชุมชนใกล้เคียงได้

ผลการจัดการความรู้ท้องถิ่น โดยการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องปรากฏว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนมีความพอใจในการทดลองใช้หลักสูตร เนื้อหาสาระขององค์ความรู้ เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีความถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน และการศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ องค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่น มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตร

สาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้ในการจัดการเรียนการสอนและความรู้ที่ได้มีความสำคัญ มีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนและควรมีการดำเนินการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างองค์ความรู้ให้นักเรียนและผู้สนใจต่อไป อันจะส่งผลให้เกิดความรักและหวงแหนในท้องถิ่นเพื่อทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดั้งมายยังคงอยู่ตลอดไป

3. องค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย ประกอบด้วย 1) สายพันธุ์ของมะพร้าวทับสะแก มี 3 สายพันธุ์คือ (1) พันธุ์มลายูสีเหลืองต้นเดี่ยว (2) พันธุ์สวีลูกผสม และ (3) พันธุ์พวงทอง 2) ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก แบ่งเป็น 5 ประเภท ประกอบด้วย 1) การทำน้ำตาลมะพร้าว 2) การทำน้ำมันมะพร้าว 3) การทำเครื่องจักสานจากก้านทางมะพร้าว 4) การทำโคมไฟจากกะลามะพร้าว และ 5) การทำอาหารพื้นบ้านจากมะพร้าว ประกอบด้วย (1) แกงเหมงมะพร้าว (2) แกงส้มยอดมะพร้าวอ่อน (3) น้ำพริกมะพร้าวคั่ว (4) ข้าวต้มมัดใต้ (5) ขนมแข่งมะพร้าวอ่อน (6) ขนมอย่างมะพร้าวอ่อน และ (7) ข้าวหลามมะพร้าวอ่อน

4. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอยประกอบด้วย โครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) เลาะรั้วบ้านหนองหอย 2) พุทธศาสตร์ของมะพร้าวทับสะแก 3) ของดีที่บ้านหนองหอย 4) อาหารพื้นบ้านจากมะพร้าว

ทับสะแก 5) ชุมทรัพย์ที่บ้านหนองหอย มีแผนการจัดการเรียนรู้ 12 แผน ผลการทดลอง ใช้หลักสูตร นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.44 นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติในระดับดีมาก และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับดีมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าว ทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ามีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ ผลการวิจัยที่พบว่า องค์ความรู้เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการนำความรู้เกี่ยวกับมะพร้าวทับสะแก ตั้งแต่ความเป็นมาของพันธุ์มะพร้าวทับสะแก ส่วนประกอบมะพร้าวทับสะแกและการใช้ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของต้นมะพร้าวทับสะแกนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ น้ำมันมะพร้าว น้ำตาลมะพร้าว เครื่องจักสานจากมะพร้าว การสานหมวกจากใบมะพร้าว การทำโคมไฟจากกะลามะพร้าว และอาหารพื้นบ้านจากมะพร้าว โดยการนำองค์ความรู้จากท้องถิ่นที่ได้ศึกษาวิจัยมาจัดทำเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้กับนักเรียนและให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 27 วรรค 2 ว่าให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา

ในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตอบสนองนโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษา องค์กรต่างๆ และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ตามสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม ความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในทุกระดับ เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรทั้งในและนอกระบบให้หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยปริญญา สังขพันธ์ (2560) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม คือ 1) บริบทที่บ้านลาดเป้ง 2) มะพร้าวที่บ้านลาดเป้งมี 3 สายพันธุ์ คือ พันธุ์สุริษา หรือพันธุ์สินินชา พันธุ์สายบัว พันธุ์หึ่งบ้อง 3) ประโยชน์จากส่วนต่างๆ ของมะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง ได้แก่ ยอดมะพร้าว น้ำหวานจากช่อดอกมะพร้าว เนื้อมะพร้าว กะลา เปลือก ใบมะพร้าวหรือทางมะพร้าว ก้านทางมะพร้าว ท้องมะพร้าว ลำต้น

ของมะพร้าว และ 3) ผลผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งได้แก่ น้ำตาลมะพร้าว เครื่องจักสานจากก้านทางมะพร้าว อาหารพื้นบ้านจากมะพร้าวและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌภัทร ศิลปคร (2553 : 138-144) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องสัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ผลการวิจัยองค์ความรู้ท้องถิ่น เรื่อง สัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ 1) กุ้ง 2) หมึกและหอย 3) ปู 4) ปลา 5) นก และ 6) สัตว์อื่น ๆ บริเวณป่าชายเลนส่วนผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมอันเนื่องมาจากที่ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง กำหนดความเหมาะสมกับชั้นเรียนและผู้เรียน ออกแบบและจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้หลักสูตรและการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ซึ่งได้นำแนวคิดและทฤษฎีกระบวนการและขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรของชูชัย มีนุช (2555: 49-55) และ บงกชพร กรุดนาค (2555: 23-29) ตลอดจนนำ

แนวคิดทฤษฎีการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม ของธีรวุฒิ เอกะกุล (2558: 66) นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551: 180-181) วีระยุทธ ชาติตะกานัญจน์ (2557: 321) และใช้แนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: 4-35) การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research หรือ PAR) หมายถึงเป็นรูปแบบการวิจัยที่ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกับนักวิจัยตลอดในขั้นตอนของกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจว่าควรมีการริเริ่มศึกษาวิจัยชุมชนนั้นหรือไม่ ประมวลเหตุการณ์ หลักสูตร และข้อมูลเพื่อกำหนดปัญหาการวิจัย การเลือกระบุประเด็นปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูลวิเคราะห์และเสนอสิ่งที่ค้นพบ จนกระทั่งถึงการลงมือปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล (ชูชัย มีนุช, 2555 : 69) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการร่วมมือร่วมใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนักเรียน

จากการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญพบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสม โครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันทุกประเด็น หลังจากนั้นนำโครงร่างไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งสอดคล้องกับกับปฎิญา สังขนันท์ (2560) ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผลผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่ได้นำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น มีความสอดคล้องและเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย พบว่า การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนเป็นอย่างดี นักเรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีทักษะการปฏิบัติงานและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแกของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญว่าโครงสร้างหลักสูตร กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมกับผู้เรียน องค์ความรู้ที่ได้มาจากปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น และร่วมเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน ขอบข่ายเนื้อหาที่เรียนเป็นที่เกิดจากความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ในชุมชนจริง โดยการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันคิด

วิเคราะห์ รู้จักการสังเกต ฝึกปฏิบัติจริง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง จนถึงการสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงานนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรโดยการศึกษาข้อมูลและสัมภาษณ์ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง อันเป็นผลทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้และเรียนรู้อย่างสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาที่เรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและเรื่องราวในท้องถิ่นได้เรียนรู้จากสถานที่จริง มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ มีความสนใจภาคภูมิใจและต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา บุญส่ง, นิภา เพชรสม และชานาขุ เงินทอง (2560: 139) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการพี่เลี้ยงประกอบคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วย STEM Education เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนที่พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างบูรณาการมีกระบวนการคิดและได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ นักเรียนเกิดการทำงานเป็นที่มออย่างเป็นระบบ และสามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรวรรณ มิถุนดี (2554: 119-121) ที่กล่าวว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องกับ ความต้องการของ

ชุมชนเหมาะสมกับผู้เรียนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปญญา สังขนันท์ (2560) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงครามโดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้นำชุมชนได้ส่งเสริมการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้งในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนรักในท้องถิ่น และนำความรู้มาใช้ในการดำรงชีวิตต่อไป และสอดคล้องกับนักวิจัยต่างประเทศ Mendoza (2015, p. 5793) และ Wither (2016, p. 2176) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อพัฒนาชนบท ที่กล่าวว่าหลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เหมาะสมกับผู้เรียนและการพัฒนาชนบทของพวกเขา ซึ่งสามารถกล่าวสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีคุณภาพทั้งเนื้อหาและการดำเนินการเพราะเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยและผู้วิจัยร่วม ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยทำให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่ประกอบด้วยองค์ความรู้ท้องถิ่น โครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและมีความเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทำให้

ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นของตนเอง สร้างความรัก ความตระหนัก เห็นคุณค่าของพืชเศรษฐกิจในท้องถิ่น รู้จักคุณค่าส่วนต่างๆ ของมะพร้าว นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ เรื่อง มะพร้าวทับสะแก ของโรงเรียนวัดหนองหอย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และมีความภาคภูมิใจในการทำเกี่ยวกับทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวทับสะแก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำนักเรียนออกไปศึกษาายังแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ควรคำนึงถึงเวลาในการวางแผนให้ยืดหยุ่น เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง
2. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสนใจและมีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว ดังนั้นเพื่อให้การสอนหลักสูตรท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูควรสอนการทำผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวอย่างต่อเนื่อง จนนักเรียนปฏิบัติได้จริงและสามารถยึดเป็นอาชีพในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ โดยเน้นวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ
2. ควรนำกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกับนักเรียนในระดับช่วงชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา บุญส่ง และนิภา เพชรสม. (2556). *ชุดฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตร
สถานศึกษาที่เน้นอาเซียน*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- กาญจนา บุญส่ง, นิภา เพชรสม และชานนุช เงินทอง. (2560). การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการพี่เลี้ยง
ประกอบคู่มือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วย STEM Education เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของ
ผู้เรียน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*, 7(2), 134-141.
- ครรชิต ใจอาษา. (2560). *ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา*. โรงเรียนวัดหนองหอย. สัมภาษณ์.
- ชูชัย มีนุช. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ตาลโตนดที่บ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะทอน
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณภัทร ศิลปคร. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบล ปาก
ทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2558). *การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)*. อุบลราชธานี: บริษัทองสวัสดีอินเตอร์
กรุ๊ป จำกัด.
- นงนภัส คู่วรัญญู เที้ยงมกล. (2551). *การวิจัยเชิงบูรณาการแบบองค์รวม*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี พรินท์ (1991)
จำกัด.
- บงกชพร กรุดนาค. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สารสกัดสมุนไพรและปุ๋ยหมักธรรมชาติจาก
ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลกุดหลวง อำเภอยาย่าง จังหวัดเพชรบุรี โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วม (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ปฎิญา สัจจันท์. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวที่บ้านลาดเป้ง
ของโรงเรียนวัดลาดเป้ง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทวี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- วรวรรณ มิถุนดี. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เมืองชุมชน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สุรินทร์.

วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2557). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.

Mendoza, R. (2015). *Helping Elementary School Teachers Identify and Address Depressive Symptoms in Aggressive Male Students: The Development and Evaluation of a Workshop Curriculum*, Dissertation Abstracts International; May,2015

Wither, S. E. (2016). “*Local Curriculum Development and Place-based Education*” Dissertation Abstracts International.